

Sygn. akt III C 736/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Aleksandra Smółkiewicz

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Kałuzińska

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództw: **H. D. i M. D.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienia

I. w sprawie z powództwa H. D.:

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz H. D. kwotę 54 000 zł (pięćdziesiąt cztery tysiące złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami:

a) ustawowymi w rozumieniu art. 481 § 2 kodeksu cywilnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 roku – za okres od 3 lipca 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku;

b) ustawowymi za opóźnienie w rozumieniu art. 481 § 2 kodeksu cywilnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku – za okres od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz H. D. kwotę 6 317 zł (sześć tysięcy trzysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztu procesu;

I. w sprawie z powództwa M. D.:

1. zasądza (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. D. kwotę 54 000 zł (pięćdziesiąt cztery tysiące złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami:

a) ustawowymi w rozumieniu art. 481 § 2 kodeksu cywilnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 roku – za okres od 3 lipca 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku;

b) ustawowymi za opóźnienie w rozumieniu art. 481 § 2 kodeksu cywilnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku – za okres od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. D. kwotę 6 317 zł (sześć tysięcy trzysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 5 sierpnia 2015 roku powódka H. D. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 54 000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 3 lipca 2015 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, a także zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 złotych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych.

Uzasadniając pozew, powódka wskazała, że jej mąż R. D. doznał na skutek wypadku, któremu uległ w dniu 1 kwietnia 1998 roku, obrażeń ciała, w wyniku których zmarł. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną. Powódka zgłosiła pozwanemu roszczenie w kwocie 100 000 zł za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią męża. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. decyzją z dnia 2 lipca 2015 roku uznał roszczenie powódki do kwoty 16 000 złotych (pozew k. 2-4).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko, strona pozwana wskazała, że wypłaciła na rzecz powódki kwotę 16 000 zł zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Zakwestionowała przy tym powództwo co do wysokości, uznając, że roszczenie powódki jest nadmiernie wygórowane (odpowiedź na pozew - k. 10-13).

Pozwem złożonym 5 sierpnia 2015 roku roku powódka M. D. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 54 000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 3 lipca 2015 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, a także zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 złotych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych.

Uzasadniając pozew, powódka wskazała, że jej ojciec R. D. doznał na skutek wypadku, któremu uległ w dniu 1 kwietnia 1998 roku, obrażeń ciała, w wyniku których zmarł. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną. Powódka zgłosiła pozwanemu roszczenie w kwocie 100 000 zł za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ojca. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. decyzją z dnia 2 lipca 2015 roku przyznał 16 000 złotych (pozew k. 2-4 akt III C 737/15).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, iż przyznał oraz wypłacił na rzecz powódki kwotę 16 000 zł zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych oraz kwotę 10 000 złotych z tytułu stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej. W związku z powyższym zakwestionował powództwo co do wysokości, uznając je za nadmiernie wygórowane (odpowiedź na pozew - k. 10-13 akt III C 737/15).

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę z powództwa M. D. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zadośćuczynienie, prowadzoną pod sygnaturą III C 737/15 ze sprawą z powództwa H. D. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zadośćuczynienie, prowadzoną pod sygnaturą III C 736/15 (postanowienie k. 27 akt III C 737/15).

W toku dalszego postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 kwietnia 1998 roku w miejscowości G. na drodze (...), K. D. kierujący samochodem osobowym marki O. (...), nr rej. (...), na prostym odcinku drogi na prawym pasie jezdni uderzył w tył jadącej w tym samym kierunku

przyczepy samochodowej ciągniętej przez samochód ciężarowy marki L., którym kierował M. M.. Na skutek opisanego zdarzenia pasażer pojazdu O. (...), R. D., doznał obrażeń ciała, w wyniku których poniósł śmierć na miejscu zdarzenia (okoliczność bezsporna).

Zmarły R. D. miał 48 lat. Był mężem powódki H. D. i ojcem powódki M. D., z którymi zamieszkiwał w chwili śmierci (okoliczność bezsporna).

Postanowieniem z dnia 25 maja 1998 roku zatwierdzonym przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Słupcy sygn. akt Ds. 402/98 postępowanie w sprawie powyżej opisanego czynu, stanowiącego przestępstwo z art. 145 par. 1 i 2 d. k.k. zostało umorzone z powodu śmierci podejrzanego K. D. (okoliczność bezsporna).

Samochód O. (...) nr rej. (...), którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (okoliczność bezsporna).

Powódki pismami z dnia 16 kwietnia 2015 r. zgłosiły stronie pozwanej roszczenie w kwotach po 100 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią odpowiednio męża i ojca. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. decyzjami z dnia 2 lipca 2015 r. uznał roszczenia powódek do kwoty 16 000 zł na rzecz każdej z nich (okoliczność bezsporna).

R. D. przed śmiercią zamieszkiwał z powódkami – żoną H. i córką M.. W 1998 roku, tj. w dacie wypadku, kończył 48 lat, a H. D. 43 lata (okoliczność bezsporna).

Państwo D. mieli w 1998 r. obchodzić 25 rocznicę ślubu, a ich córka M. kończyła 18 lat (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34; przesłuchanie M. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:10:21-00:14:36).

R. D. i H. D. stanowili zgodne małżeństwo. Zmarły był podporą całej rodziny, zarówno emocjonalnie, jak i finansowo. Był ciepłą, rodzinną osobą, z dużym poczuciem humoru, spędzał dużo czasu z dziećmi. Cała rodzina wyjeżdżała na wakacje, spędzała wspólnie święta. R. D. starał się także w weekendy poświęcać czas swoim dzieciom (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34 ; przesłuchanie M. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:10:21-00:14:36).

Powódka H. D. była sama w domu, gdy dowiedziała się o nagłej śmierci męża, na niej spoczął obowiązek powiadomienia dzieci o śmierci ojca. Była w tak złym stanie psychicznym, że potrzebowała pomocy dzieci w zorganizowaniu pogrzebu (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34).

Rodzina D. nie potrafiła na początku poradzić sobie z tragiczną śmiercią R. D.. H. D. trudno znosiła żalobę po śmierci męża, przez 3 miesiące zażywała leki na uspokojenie. Do powódek wprowadził się syn H. D. (brat M. D.) z żoną, żeby je wspierać w tym trudnym okresie. Powódki nie korzystały z pomocy specjalistów, wspierały się nawzajem w gronie rodzinnym. Najcięższy okres żałoby H. D. utrzymywał się od pół roku do roku po śmierci męża. (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34; przesłuchanie M. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:10:21-00:14:36).

Po śmierci R. D. powódki były zmuszone zamienić mieszkanie, gdyż popadły w kłopoty finansowe. (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34).

Pomimo upływu lat, które w jakimś stopniu pozwoliły powódkom na uporanie się z tragedią, jaka dotknęła ich rodzinę, wciąż odczuwają żalobę i wspominają zmarłego bliskiego. Każde święta są dla nich smutne, bo spędzone bez męża i ojca (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34 ; przesłuchanie M. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:10:21-00:14:36).

H. D. nie ułożyła sobie ponownie życia, nie potrafiła związać się z innym mężczyzną (przesuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34)

Rodzina D. celebrowała rocznicę śmierci zmarłego – udają się na mszę do kościoła a następnie na cmentarz. Często odwiedzają grób R. D., H. D. i M. D. często rozmawiają o zmarłym, zastanawiając się, co by było, gdyby wciąż żył (przesłuchanie H. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:03:42-00:09:34 ; przesłuchanie M. D. – protokół rozprawy z dnia 22.01.2016 r. 00:10:21-00:14:36).

Powyższy stan faktyczny był w znacznej części niesporny pomiędzy stronami, przede wszystkim w odniesieniu do faktu oraz okoliczności śmierci R. D.. W pozostałym zakresie Sąd oparł się na dowodach z przesłuchania powódek w charakterze strony, albowiem spójnie, wiarygodnie, przekonująco i rzeczowo opisały one swoje przeżycia po śmierci męża/ojca na przestrzeni wielu lat. Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw, by kwestionować ich relacje w tym zakresie.

Sąd zważył, co następuje:

Zarówno powództwo H. D., jak i powództwo M. D., były zasadne i jako takie zasługiwały na uwzględnienie.

Rozważania dotyczące zasadności obu powództw w istocie pokrywają się i bezcelowe byłoby powielanie toku wyводу, a zatem zostaną przedstawione łącznie.

W niniejszej sprawie nie była kwestionowana zasada roszczenia powódek, a jedynie jego wysokość. Ubezpieczyciel uznał bowiem roszczenia powódek w toku postępowania likwidacyjnego do kwoty 16 000 zł. Zbędne są w tym zakresie pogłębione rozważania, wystarczy je ograniczyć do wskazania, że zgodnie z art. 822 § 1 k.c. (brzmienie z dnia 01.04.1998 r. – dnia szkody), przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkody ponosi ubezpieczający albo osoba na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

Do śmierci R. D. doszło w dniu (...) roku. Art. 446 § 4 k.c., stanowiący, że sąd może także przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, został wprowadzony do porządku prawnego ustawą z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), wchodząc w życie od dnia 3 sierpnia 2008 roku (art. 5 tejże ustawy). Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia była odpowiedź na pytanie, czy przedmiotowe roszczenie w ogóle istniało przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, a jeśli tak, to jaka była jego podstawa prawna i czy mógł ją stanowić art. 448 k.c. Obecnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest już jednolite stanowisko, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (uchwała SN z dnia 22 października 2010 roku, sygn. akt III CZP 76/10, opubl. w OSNC-ZD z 2011 roku, nr B, poz. 42, uchwała SN z dnia 13 lipca 2011 roku, sygn. akt III CZP 32/11, opubl. w OSNC z 2012 roku, nr 1 poz. 10, wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010 roku, sygn. akt IV CSK 307/09, opubl. w OSNC-ZD z 2010 roku, nr C, poz. 91, wyrok SN z dnia 25 maja 2011 roku, sygn. akt II CSK 537/10, Lex 846563, wyrok SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. akt I CSK 621/10, Lex 848128).

Przenosząc powyższe na realia przedmiotowej sprawy, zarówno H. D. jak i M. D. mogły dochodzić zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią odpowiednio męża i ojca na podstawie art. 448 k.c.

Powołany przepis kodeksu cywilnego stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Dobrem osobistym, co bezspornie wynika z zaprezentowanego powyżej orzecznictwa, może być również więź rodzinna. Do naruszenia tego dobra osobistego,

poprzez zerwanie owej więzi, doszło w sytuacji H. D. i M. D.. Ich roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę z powodu śmierci męża i ojca jest zatem usprawiedliwione co do zasady.

Strony pozostawały w sporze co do wysokości zadośćuczynienia. Wskazać należy, że jest ono formą rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej i obejmuje swym zakresem wszelkie cierpienia fizyczne i psychiczne, które nie mogą być bezpośrednio przeliczone na pieniądze. W przypadku roszczenia bazującego na przeżyciach związanych ze śmiercią osoby bliskiej należy wskazać, że zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensację doznanej krzywdy. Roszczenie to nie ma na celu wyrównania straty poniesionej przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą osoby bliskiej. Okoliczności wpływające na wysokość tego świadczenia to m.in.: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, stopień w jakim pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy, skorzystanie z pomocy fachowej w czasie radzenia sobie w tej trudnej sytuacji, proces leczenia doznanej traumy mający na celu pomoc w odbudowie struktury rodziny i przywrócenie znaczenia każdego z jej członków. W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z ugruntowaną linią orzecznictwa w tym względzie, wysokość zadośćuczynienia musi być rozważana indywidualnie i przedstawiać dla poszkodowanego odczuwalną wartość ekonomiczną, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej (Wyrok SN z dnia 14 stycznia 2011 roku, sygn. akt I PK 145/10, lex 905761). Z drugiej jednak strony należy pamiętać o tym, że śmierć osoby najbliższej nie powinna być źródłem korzyści pieniężnych czy też wzbogacenia.

W świetle powyżej przedstawionych rozważań, niewątpliwie jest zaistnienie krzywdy u powódek jako następstwa tragicznej i nagłej śmierci R. D.. H. D. ciężko przeżyła śmierć męża, który zginął przedwcześnie, pozbawiając ją wsparcia zarówno emocjonalnego jak i finansowego. W wyniku jego śmierci przeżyła wiele trudnych i traumatycznych chwil: powiadomienie dzieci o śmierci ojca, zorganizowanie pogrzebu, poukładanie wszystkich spraw życiowych, problemy finansowe, a przede wszystkim zaakceptowanie pustki w swoim życiu, wcześniej wypełnianej przez osobę, która była, według jej słów, „filarem rodziny”. Nigdy ponownie nie ułożyła sobie życia i pomimo upływu wielu lat, wciąż przeżywa śmierć męża, którego wciąż jej brakuje. Z kolei powódka M. D. straciła ojca u progu swojego dorosłego życia, ojca, z którym była emocjonalnie związane i o którym wspomnienia wciąż przechowuje w swojej pamięci, odwiedzając jego grób i powracając do chwil spędzonych z nim w rozmowach z matką. Obydwie powódki musiały poradzić sobie z tymi trudnymi przeżyciami i wspierały się nawzajem w gronie rodzinnym. Do dziś odczuwają brak R. D..

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia w niniejszej sprawie za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią R. D. będzie kwota 70 000 złotych zarówno dla H. D., jak i dla M. D.. Ustalenie zadośćuczynienia w tej wysokości uwzględnia jego kompensacyjny charakter, przedstawiając ekonomicznie odczuwalną wartość i nie jest nadmierne w stosunku do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. Dotychczas pozwany wypłacił kwoty po 16 000 zł, które w ocenie Sądu nie są wystarczające dla rekompensaty krzywdy po utracie najbliższej osoby. Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd zasądził na rzecz powódek od pozwanego kwoty po 54 000 złotych.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Powódki zgłosiły ubezpieczycielowi swoje roszczenia, zaś ubezpieczyciel decyzjami z dnia 2 lipca 2015 roku, kończąc proces likwidacji szkody, przyznał powódkom zadośćuczynienie w kwotach po 16 000 zł. Kierując się powyższymi względami, Sąd zasądził odsetki od dnia 3 lipca 2015 roku.

Mając na uwadze, że z dniem 1 stycznia 2016 roku weszła w życie zmiana brzmienia art. 481 k.c., za okres do dnia 31 grudnia 2015 roku Sąd zasądził odsetki ustawowe w rozumieniu brzmienia tego przepisu do tego dnia, natomiast od dnia 1 stycznia 2016 roku – stanowiące analogiczną instytucję - odsetki ustawowe za opóźnienie w brzmieniu tego przepisu od tego dnia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W związku z powyższym Sąd zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz H. D. kwotę 6 317 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na kwotę tę składają się: opłata od pozwu w wysokości 2 700 zł [zgodnie z przepisem art.19 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.)], koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 zł [§ 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 poz. 490 ze zm.)] oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł (art.1 ust 1 pkt 2 Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej). Taką samą kwotę, z identycznymi tworzącymi ją składnikami wyliczonymi w oparciu o podane podstawy prawne, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz M. D..